

Földrajzi adottságok

Az érdi Fundoklia-völgy a Érd-Tétény-fennsík nyugati részén fekszik. Területét kettészeli az M7-es autópálya. A közel 1,5 km hosszú, 20-50 m széles, 10-50 m mély, enyhén kanyargó völgyet keleti irányban 200-400 m széles, beépítetlen plató határolja. Az aszónvölgy (szárazvölgy) alakközete 12-13 millió éves, miocén kori, elsősorban Cerithium csigák vázából összecementálódott *szarmata mészkő*, melynek az országban itt van az egyik legnagyobb kiterjedésű, felszíni előfordulása. Délkeleti végét pleisztocén kori lösz borítja. Területét porló felszínnek, kőfolyások, meredek letörések, lépcsők, mészkőbordák és nagy kiterjedésű platók tagolják. Mesterséges barlangüregei egykori kőfejtők, völgyvégi löszfala régmúlt bányászat eredménye. Felszíni vízfolyása nincs. A völgyalj hűvösebb és párasabb az extrém száraz lejtőknel és platónál.



A Fundoklia-völgy Fotó: G. A.

Növényvilág

A völgy növényvilága kiemelkedően gazdag. A területről mindeddig **317 db hajtásos növényfaj** - a hazai növényvilág közel 15%-a! - került elő. Ezek legnagyobb hányada természetközeli állapotra utaló elem. A fokozottan védett fajok száma **2**, a védett fajok száma **33**. A két fokozottan védett faj, a *magyar gurgolya* és a *Szent-Isván szegfű* nyílt dolomit felszínhez kötődő úgynevezett dolomitfaj, ezért különösen értékes. A védett fajok közül a *csinos árvalányhajnak* több tízezer, a *délvidéki árvalányhajnak* több ezer tőből álló állománya él a gyepekben. További gyakori védett faj a *fehéres csüdfű*, a *tavaszi hérics* és a *nagyzezerjőfű*. Ritka érték a védett *turbánliliom* és *törpemandula*.

Lokális jelentőségű a völgyalji erdőben élő 8-10 tő gyertyán, az egykori erdőssztyep vegetációra utaló 2-3 db *molyhos tölgy*, valamint völgyvégi



Tavaszi hérics (Védett) Fotó: H. A.

Állatvilág

A tagolt felszín és a változatos növényzet fajgazdag állatvilág kialakulását eredményezte. A gerincesek és gerinctelenek száma több százra becsülhető. A leírt fajokból 4 fokozottan védett, 58 védett. Fokozottan védett faj a *pannongyík*, a *kuvik*, a *gyurgyalag* és a *magyar futrinka*. Ritka védett faj a *bikapók*, a *sisakos sáska*, a *fűrészslábú szöcske* és a *fürj*. Valamennyien a zavartalan, bolygatatlan, természetközeli állapotú gyepek indikátorai (jelzői), ezért csak ritkán kerülnek szem elé. Stablnak mondható a *rézsilkló*, a *gyíkfajok*, valamint a területen rendszeresen költő kisénekesek, így a *vörösbegy*, a *búbos pacsirta*, valamint a *posztáták* és a *cinkefélék* állományai. A ragadozómadarak közül rendszeresen portyázik a *karvaly* és az *egerészölyv*.



Kis rókalepke (Védett) Fotó: W. P.



Kipreparálódott mészkőbordák Fotó: K. Sz. J.



Porló szarmata mészkő (K. Sz. J.)



Hengeresfészű peremisz (Védett) Kisvirágú hunyor (Védett) Fotó: H. A.



Nagyzezerjőfű (Védett) Fotó: K. J.



Kutyatejszender Fotó: H. A.



Bikapók (Védett) Fotó: H. A.

Régészeti értékek és jelentőségük

A völgy északnyugati, (M7-en túli) része régészeti oltalom alatt álló, világ-hírű, sokrétegű, ősemberi vadásztelep, ahol 35-50 ezer évvel ezelőtt rendszeresen vadásztak a Neander-völgyi ősemberek. A húst veremben, helyben tárolták és dolgozták fel. A Gáboriné Csánk Vera régész vezette ásatások során (1963-64) 37 állatfaj közel 50 ezer csontja, valamint 900 darab, 61 féle, kavicsból pattintással készített szerszámfajta (pl. kaparó) került elő. Az érdi ősember, a *Kárpát-medencében egyedülálló módon*, a délkelet európai ún. charentien kultúra képviselője volt. A csontleleteket és kőszerszámokat részben a Magyar Földrajzi Múzeum (Érd) őrzi.

1. Az érdi ősember vadásztelepének feltárása (1963-64) a völgy északnyugati végén, Magyar Földrajzi Múzeum archívuma
2. Az ásatásokat vezető Gáboriné Csánk Vera régész munka közben, Magyar Földrajzi Múzeum archívuma
3. Górgótt kavicsból készített kőszerszám, Magyar Földrajzi Múzeum archívuma



Fürtös gyöngyike, Fotó: H. A.



Árvalányhajtenger Fotó: K. Sz. J.



Turbánliliom (Védett) Fotó: H. A.



Pannon gyík (fokozottan védett) Fotó: H. A.

A völgy délkeleti végén lévő löszfal Fotó:K. Sz. J.

A völgyvégi löszfal 10-12 éve 15-20 pár *gyurgyalag* rendszeres fészkelőhelye volt. Az elszemetedett, erősen cserjésedett, motorozással zavart löszfal 2009-ben újult meg. Szakemberek szerint a színompás madarak 2-3 éven belül visszatérhetnek.

Az itt élő állatok többsége speciális élőhelyigényű, a háborítatlan sziklagyepek, lejtősztyepek vagy sztyeprétek faja. Minden olyan beavatkozás, amely élőhelyeiket fenyegeti, a kipsztlulás szélére sodorhatja őket.

Gyurgyalag (fokozottan védett) Fotó: W. P.

